

Uppdaterad bedömning av det ekonomiska läget

Statens budget och
de offentliga finanserna

Maj 2020

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Om ESV:s prognoser

Ekonomistyrningsverket (ESV) gör oberoende prognoser och analyser av statens budget och den offentliga sektorns finanser. Nuvarande prognos sträcker sig till 2023.

ESV:s prognoser ska fungera som besluts- och diskussionsunderlag för finanspolitiken och baseras därför på den senaste budgeten.

Prognosen grundar sig på ESV:s bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Ekonomisk rapportering från statliga myndigheter är också en viktig utgångspunkt för beräkningarna.

Datum: 2020-05-14**Dnr: 2020-00514**

Uppdaterad bedömning av det ekonomiska läget

Coronapandemin får stora effekter

Coronapandemin har på kort tid drabbat den globala ekonomin mycket hårt. Både i Sverige och internationellt har de ekonomiska effekterna av pandemin blivit betydligt större än vad som förutspåddes för bara någon månad sedan. Utvecklingen framöver är fortsatt mycket svårbedömd och förutsättningarna ändras dag för dag i takt med att ny information blir tillgänglig. Det mesta tyder dock på att pandemin kommer att påverka svensk ekonomi betydligt mer än vad som antogs i de alternativscenarier som ESV presenterade den 24 mars. Därför presenterar vi nu en uppdaterad bedömning av det ekonomiska läget. Vi redovisar även beräkningar av vilka effekter den svagare tillväxten i ekonomin och förslagen i de ändringsbudgetar som publicerats under våren får på de offentliga finanserna. En fullständig prognos med detaljerade beskrivningar och beräkningar kommer publiceras den 16 juni.

En global kris

Coronapandemin har utvecklats mycket snabbt och helt förändrat de ekonomiska förutsättningarna i såväl Sverige som omvärlden. Omfattande restriktioner har satts in för att begränsa virusets spridning, vilket kraftigt bromsat upp aktiviteten i den globala ekonomin. Sveriges regering har – liksom regeringar i många andra länder – sjösat omfattande åtgärds paket för att begränsa de ekonomiska skadeverkningarna av coronaviruset. På samma sätt har Riksbanken och andra centralbanker satt in kraftfulla stimulanser och även aviserat att de är beredda att vidta ytterligare åtgärder vid behov. Hittills annonserade finans- och penningpolitiska åtgärder är i linje med internationella organisationers rekommendationer. Dessa åtgärder underlättar återhämtningen när restriktionerna hävs och efterfrågan stiger igen.

Trots de omfattande finans- och penningpolitiska åtgärderna, tyder det mesta nu på att tillväxten blir betydligt lägre och arbetslösheten högre än i våra alternativa scenarier som publicerades i mars. Framåtblickande indikatorer som Inköpschefsindex och Konjunkturinstitutets barometerindikator har fallit mycket snabbt och befinner sig på historiskt låga nivåer, vilket stärker bilden av en svag utveckling.

Den kraftiga inbromsningen i den globala ekonomin drabbar svenska exportföretag hårt. Dessutom har de restriktioner som införts för att minska smittspridningen inneburit att efterfrågan i tjänstesektorn minskat kraftigt eller i vissa delsektorer nästintill helt försvunnit. Hushållens konsumtion minskar snabbt till följd av den ekonomiska oron och de restriktioner för rörlighet som införts. Även om den totala konsumtionen faller, är spridningen mellan branscher stor. Exempelvis ökar konsumtionen inom dagligvaruhandel och av vissa sällanköpsvaror, medan resebranschen och hotell- och restaurangbranschen upplever dramatiska fall i efterfrågan.

BNP krymper första halvåret

ESV räknar nu med att BNP minskar med 7,5 procent i år.¹ Den kraftigaste nedgången sker under andra kvartalet då BNP beräknas krympa med 11 procent jämfört med kvartalet innan. Nedgången i BNP är bred. Såväl konsumtion som export och investeringar faller kraftigt. Under andra halvåret i år sker en viss återhämtning och under nästa år växer BNP med 4,5 procent. Utvecklingen är dock mycket osäker och är beroende av hur långdragen pandemin blir samt hur snabbt restriktionerna dras tillbaka och ekonomierna öppnas upp. Hur effektiva och träffsäkra regeringens och Riksbankens stimulanspaket slutligen visar sig vara spelar också in.

¹ Kalenderkorrigerat.

Historiskt höga varselstal

Pandemin har även gett stora avtryck på arbetsmarknaden. Under mars och april varslades över 69 000 personer om uppsägning och antalet nya arbetslösa på Arbetsförmedlingen har ökat kraftigt. Spridningen är dock stor, både mellan branscher och mellan regioner. Hittills har storstadsregionerna med stor tjänstesektor drabbats hårdast. Hur stor del av de som varslats som slutligen blir arbetslösa beror på hur långvariga effekterna av pandemin blir. Det beror även på hur effektiva de införda stödåtgärderna blir och om ytterligare åtgärder sätts in.

Förutom att många kommer bli uppsagda från arbetet minskar också antalet nyanställningar. Sammantaget räknar vi i nuläget med att antalet sysselsatta kommer att ha minskat med cirka 250 000 till slutet av sommaren. Arbetslösheten ökar kraftigt och uppgår då till runt 11,5 procent. Antalet arbetade timmar minskar relativt sett mer än antalet sysselsatta eftersom många anställda är korttidspermitterade en del av arbetstiden. Dessutom kommer fler sysselsatta än vanligt att vara sjuka och därmed frånvarande från arbetet till följd av pandemin.

Stora underskott i de offentliga finanserna

Den kraftiga inbromsningen i ekonomin bidrar till att skatteintäkterna minskar och att utgifterna ökar. Det är intäkterna från skatt på arbete som står för den största minskningen, men intäktsminskningen är även betydande från moms och kapitalskatter. Momsen minskar då hushållens konsumtion och företagets investeringar bromsar in medan skatteintäkterna från kapital minskar då bolagsvinster, hushållens kapitalvinster och utdelningsinkomster sjunker. Den högre arbetslösheten innebär ökade utgifter för arbetslöshetsförsäkringen.

För att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin har omfattande stöd och stimulanser införts. Det handlar bland annat om stöd till korttidspermitteringar, omställningsstöd, tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter, anstånd med skattebetalningar, att staten tar över arbetsgivarnas sjuklönekostnader, tillfällig rabatt för hyreskostnader, höjda generella statsbidrag till kommunerna, slopad karensdag samt höjd ersättning i arbetslöshetsförsäkringen.

Sammanlagt uppgår åtgärderna till nära 200 miljarder kronor i år. Netto är dock beloppet mindre eftersom en del av stöden är skattepliktiga.

För att stärka företagets likviditet kan företag få anstånd med skattebetalningar. Därutöver har regeringen beviljat Riksgälden, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit närmare 230 miljarder kronor i ökat utrymme för statliga garantier för att stötta kreditgivning till företag.

Sammantaget bidrar det till att den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett underskott på 350 miljarder kronor. Statens budgetsaldo beräknas bli -400 miljarder kronor. Om någon av de statliga garantierna skulle behöva infrias försvagas budgetsaldot ytterligare.

Underskotten medför att Maastrichtskulden stiger från 35 procent av BNP i slutet av förra året till cirka 43 procent i år. Om garantierna infrias blir skulden högre. Skulden ligger över det övre intervallet för skuldankaret, men i ett internationellt perspektiv är nivån fortfarande låg. Det finanspolitiska ramverket tillåter avsteg från överskottsmålet när ekonomin drabbas av en kris. Enligt ESV:s bedömning finns det därmed utrymme att öka stödsatserna ytterligare om pandemin skulle bli än mer utdragen.

Tabell 1. Sammanfattande nyckeltal
Procentuell förändring om inget annat anges

	2019	2020	2021
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad	1,3	-7,5	4,5
Arbetade timmar	-0,3	-7,0	2,7
Medelarbetstid	-0,9	-3,3	3,1
Sysselsatta	0,7	-3,8	-0,4
Sysselsättningsgrad, proc. av befolkningen	68,3	65,4	64,9
Arbetslöshet, proc. av arbetskraften	6,8	10,2	10,8
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	18	-346	-146
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	0,4	-7,3	-2,9
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	34,7	43,4	43,5
Budgetsaldo, mdkr	112	-398	-108

Källa: ESV och SCB

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.